איכא נועל בפניה אלא לבית האבל מאי נועל בפניה איכא תנא (א)למחר היא מתה ואין כל בריה סופדה ואיכא דאמרי אין כל בריה (ב)סופנה (ג)תניא היה ר' מאיר אומר מאי דכתיב [1]טוב ללכת אל בית אבל מלכת אל בית משתה באשר הוא סוף כל האדם והחי יתן אל לבו מאי והחי יתן אל לבו דברים של מיתה (א)דספד יספדוניה דקבר יקברוניה דידל ידלוניה דלואי ילווניה דטען יטענוניה: ואם היה טוען משום דבר אחר רשאי: מאי דבר אחר אמר רב יהודה אמר שמואל משום בני אדם פרוצין שמצויין שם אמר רב אשי לא אמרן (ב)אלא דאיתחזק אבל לא איתחזק לא כל כמיניה: ואם אמר לה ע"מ שתאמרי: ותימא אמר רב יהודה אמר שמואל (ג)דברים של קלון: או שתהא ממלאה ומערה לאשפה: ותיעביד א"ר יהודה אמר שמואל (א) (ד)שתמלא ונופצת במתניתא תנא (ה)שתמלא עשרה כדי מים ותערה לאשפה בשלמא לשמואל משום הכי יוציא ויתן כתובה אלא למתניתא מאי נפקא לה מינה תיעביד אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן מפני שנראית כשוטה אמר רב כהנא המדיר את אשתו שלא תשאל ושלא תשאיל נפה וכברה וריחים ותנור יוציא ויתן כתובה שמשיאה שם רע בשכינותיה תניא נמי הכי (ו)המדיר את אשתו שלא תשאל ושלא תשאיל נפה וכברה ריחים ותנור יוציא ויתן כתובה מפני שמשיאה שם רע בשכינותיה וכן היא שנדרה שלא תשאל ושלא תשאיל נפה וכברה וריחים ותנור ושלא תארוג בגדים נאים לבניו תצא שלא בכתובה מפני שמשיאתו שם רע בשכיניו: **מתני'** (ז)ואלו יוצאות שלא בכתובה העוברת על דת משה ויהודית ואיזו היא דת משה מאכילתו שאינו מעושר ומשמשתו נדה ולא קוצה לה חלה ונודרת ואינה מקיימת ואיזוהי דת יהודית יוצאה וראשה פרוע וטווה בשוק ומדברת עם כל אדם אבא שאול אומר אף המקללת יולדיו בפניו רבי טרפון אומר אף הקולנית ואיזוהי קולנית לכשהיא מדברת בתוך ביתה ושכיניה שומעין קולה: **גמ'** מאכילתו שאינו מעושר: היכי דמי אי דידע נפרוש אי דלא ידע מנא ידע לא צריכא דאמרה ליה (ח)פלוני (ד)כהן תיקן לי את הכרי ואזיל שייליה ואשתכח שיקרא: ומשמשתו נדה: היכי דמי אי דידע בה נפרוש אי דלא ידע נסמוך עילוה דא"ר חיננא בר כהנא אמר שמואל מנין לנדה שסופרת לעצמה שנאמר [2]וספרה לה שבעת ימים לה לעצמה לא צריכא דאמרה ליה פלוני חכם טיהר לי את הדם ואזל שייליה ואשתכח שיקרא ואיבעית אימא כדרב יהודה (ה)דאמר רב יהודה (ט)הוחזקה נדה בשכינותיה בעלה לוקה עליה משום נדה: ולא קוצה לה חלה: היכי דמי אי דידע נפרוש אי דלא ידע מנא ידע לא צריכא דאמרה ליה פלוני גבל תיקן לי את העיסה ואזיל שייליה ואשתכח שיקרא: ונודרת ואינה מקיימת: (י)דאמר מר בעון נדרים בנים מתים שנאמר [3]אל תתן את פיך לחטיא את בשרך וגו' ואיזו הן מעשה ידיו של אדם הוי אומר בניו ובנותיו (ז)רב נחמן אמר מהכא [4]לשוא הכיתי את בניכם לשוא על עסקי שוא תניא היה ר"מ אומר כל היודע באשתו שנודרת ואינה מקיימת יחזור וידירנה ידירנה במאי מתקן לה אלא יחזור ויקניטנה כדי שתדור בפניו ויפר לה אמרו לו (ח)אין אדם דר עם נחש (ט)בכפיפה תניא היה ר' יהודה אומר כל היודע באשתו שאינה קוצה לו חלה יחזור ויפריש אחריה אמרו לו אין אדם דר עם נחש בכפיפה מאן דמתני לה אהא כ"ש אהך אבל מאן דמתני אהך אבל הא זימנין דמקרי ואכיל: ואיזוהי דת יהודית יוצאה וראשה פרוע: ראשה פרוע דאורייתא היא דכתיב [5]ופרע את ראש האשה ותנא דבי רבי ישמעאל אזהרה לבנות ישראל שלא יצאו בפרוע ראש דאורייתא

קלתה

רש"י

איכא נועל בפניה. דלת של שמחה ופיקוח נער: **סופנה.** קוברה. כשם שלא גמלה חסד כך לא יגמלו עמה: **דיספד.** יתן אל לבו שאף הוא יספדוהו ואל ירע לו אם נהג כן: **דידל.** הריס קולו בבכי ובמספד: **דלואי.** ליוה את המטה מבית האבל לקבר: **שתהא ממלאה ונופלת.** לאחר שתשמש וימלא רחמה שכבת זרע תרוץ ברגליה ותנפלנו שלא יקלוט ותתעבר: **ריחיים ותנור.** המטלטלין: **מתני' דת יהודית.** שנהגו בנות ישראל ואע"ג דלא כתיבא: **וטווה בשוק.** בגמרא [ע"ב] מפרש: **במדברת בתוך ביתה.** מפרש בגמרא [שם]: **גמ' היכי דמי.** דהאכילתו: **אי דידע.** כשאכל: **נפרוש.** ולא יאכל: **מנא ידע.** מי אמר לו אחרי כן שהוא בא להוציאה: **הוחזקה נדה בשכינותיה.** שראוה לובשת בגדי נדות ולבעלה אמרה טהורה אני ושמשה: **בעלה לוקה.** אם התרו בו. וכי האי גוונא משכחת לה למתני' דלאחר תשמיש הודיעוהו שכינותיו שהוחזקה נדה: **בנים מתים.** בפ' במה מדליקין (שבת לב:) יליף מוחבל את מעשה ידיך: **ידירנה.** משמע בעצמו קונס עליך דבר פלוני: **יחזור ויקניטנה.** אין לו להוציאה אלא כך יתקננה: **בכפיפה.** בתוך סל אחד שכשלא ישמר ישכנו. אף זה יבא לידי שתקלקלנו: **מאן דמתני לה אהא.** דר"י דתני תקנתא אחלה כל שכן אנדרים דלא שכיחי: **דאורייתא היא.** ואמאי לא קרי לה דת משה: **אזהרה.** מדעבדינן לה הכי לנוולה מדה כנגד מדה כמו שעשתה להתנאות על בועלה מכלל דאסור. א"נ מדכתיב ופרע מכלל דההוא שעתא לאו פרועה הות שמע מינה אין דרך בנות ישראל לצאת פרועות ראש וכן עיקר:

קלתה

תוספות

המדיר את אשתו שלא תשאל כו'. תימה דעל כרחך לא איירי הכא בנדרה היא וקיים לה הוא דהא קתני סיפא וכן היא שנדרה ואיהו לא מצי לאדורה אא"כ תלה בתשמיש וא"כ לשמואל למה יוציא לאלתר ותשאל ותיאסר לב"ה שבת אחת וי"ל דלעולם שלא תלה בתשמיש אלא כגון שאסר על עצמו הנאת שאילתה ואינה יכולה בשביל זה לשאול ולא תשאיל שאסר הנאת כליו שלא תוכל להשאילם: **אי דידע נפרוש.** תימה דלוקמה כגון דידע ופרש אבל היא היתה רוצה להאכילו שלא היתה סבורה שהיה יודע ואומר ר"י דמאכילתו משמע שהאכילתו ומדקדק היאך האכילתו ומיהו קשה דדייק נמי הכי אולא קוצה לה חלה ונראה לרשב"א דמה שרצתה להאכילו אינה יוצאה בלא כתובה דיכולה לומר משחקת הייתי ואם היית בא לאכול הייתי מונעת אותך: **פלוני כהן תיקן כו'.** היה יכול לומר דאיכא עדים שהאכילתו דבר שאינו מעושר אלא לא שכיח: **אי דלא ידע נסמוך עילוה.** הכא לא מצי לאקשויי אי דלא ידע מנא ידע כדפריך לעיל שהרי יכול לדעת שראה בגדיה אחרי כן מלוכלכים בדם להכי פריך נסמוך עילוה שאומרת שנתלכלכו לה ממקום אחר: **וספרה לה לעצמה.** וא"ת אמאי אין מברכת זבה על ספירתה כמו שמברכין על ספירת העומר דהא כתיב וספרה וי"ל דאין מברכין אלא ביובל שמברכין ב"ד בכל שנה שלעולם יוכל למנות כסדר וכן עומר אבל זבה שאם תראה תסתור אין לה למנות(ל): **יחזור ויקניטנה כדי שתדור בפניו ויפר לה.** ואם לא שיקניטנה לא ידע מתי תדור שיפר ואע"ג דבעיא היא בפ' נערה המאורסה (נדרים דף עג:) אם בעל מיפר בלא שמיעה או לא לא שיוכל להפר נדרים שתדור מכאן ולהבא דאם כן תפשוט מהכא דאין מיפר בלא שמיעה מדמצריך להקניטה אלא מיירי בנדרים שכבר נדרה ולא שמע אבל הכא היכי יפר דשמא עדיין לא נדרה ולאחר מיכן שמא תדור ותעבור מיד קודם שיפר והא דבעי למפשט מדתניא האומר לאשתו כל נדרים שתדור מכאן עד שאבא ממקום פלוני הרי הן מופרין ר"א אומר מופר לא משום דמיבעיא ליה היכא דלא נדרה תדע מדפשיט מדר"א ואדרבה מדרבנן הו"ל למפשט דקתני וחכ"א אינו מופר אלא ה"ק התם מדר"א נשמע לרבנן דע"כ לא פליגי עליה רבנן אלא בהא דאין יכול להפר קודם שיחול הנדר אבל בהא מודו רבנן דאם כבר חל הנדר דמיפר אע"ג דלא שמע:

בטווה

מסורת הש"ס

א) [תוספתא פ"ז ע"ש], ב) [במ"ק כח. פירשו תוס' בשם הערוך חקינותן], ג) מ"ק כח: נדרים פג., ד) [כתוב התוס' יש נגמגם למה נקט כהן והרא"ש ליתא ע"ש ודע דגם בטור וש"ע ליתא מלת כהן], ה) קדושין פ., ו) שבת לב:, ז) [עי' שבת לב: ר"ה בר יצחק אמר למ"ד בעון נדרים נמי מהכא וכו'], ח) [לקמן עז. פו:], ט) [פי' קופות ששוטין מן הגומא ומקלי נלרים וכו' ערוך ערך כפפין], י) בק"א: ופכותי, כ) [קהלת ה], ל) [עי' תוס' מנחות סח: ד"ה ופסחים ועי' של"ה בשער האותיות דף קא ע"ב שכתב אפשר שהוא ט"ס וצ"ל אין לה לבכנן].

תורה אור השלם

1. טוֹב לָלֶכֶת אֶל בֵּית אֵבֶל מִלֶּכֶת אֶל בֵּית מִשְׁתֶּה בַּאֲשֶׁר הוּא סוֹף כָּל הָאָדָם וְהַחַי יִתֵּן אֶל לִבּוֹ: קהלת ז ב
2. וְאִם טָהֲרָה מִזּוֹבָהּ וְסָפְרָה לָּהּ שִׁבְעַת יָמִים וְאַחַר תִּטְהָר: ויקרא טו כח
3. אַל תִּתֵּן אֶת פִּיךָ לַחֲטִיא אֶת בְּשָׂרֶךָ וְאַל תֹּאמַר לִפְנֵי הַמַּלְאָךְ כִּי שְׁגָגָה הִיא לָמָּה יִקְצֹף הָאֱלֹהִים עַל קוֹלֶךָ וְחִבֵּל אֶת מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ: קהלת ה ה
4. לַשָּׁוְא הִכֵּיתִי אֶת בְּנֵיכֶם מוּסָר לֹא לָקָחוּ אָכְלָה חַרְבְּכֶם נְבִיאֵיכֶם כְּאַרְיֵה מַשְׁחִית: ירמיהו ב ל
5. וְהֶעֱמִיד הַכֹּהֵן אֶת הָאִשָּׁה לִפְנֵי יְיָ וּפָרַע אֶת רֹאשׁ הָאִשָּׁה וְנָתַן עַל כַּפֶּיהָ אֵת מִנְחַת הַזִּכָּרוֹן מִנְחַת קְנָאֹת הִוא וּבְיַד הַכֹּהֵן יִהְיוּ מֵי הַמָּרִים הַמְאָרֲרִים: במדבר ה יח

הגהות הב"ח

(א) גמ' אר"י אמר שמואל שתהא ממלאה ונופלת.

תוספות רי"ד

הלכך יכול להפר שאין לך דברים שבינו לבינה גדול מזה: בשלמא לבית המשתה איכא נועל בפניה אלא לבית האבל מאי נועל בפניה איכא תנא למחר היא מתה ואין כל אדם סופדה דתניא ר"מ אומר מ"ד טוב ללכת אל בית אבל וגו' והחי יתן אל לבו דברים של מיתה דיספד יספדוניה דיקבר יקברוניה דלואי ילווניה דיטעון יטעוניה: ואם היה טוען וכו' מאי דבר אחר אמר רב יהודה אמר שמואל משום בני [אדם] פריצי שמצויין שם א"ר אשי ל"א אלא דאיתחזק אבל לאו כל כמיניה: אמר לה ע"מ שתאמרי לאיש פ' מה שאמרת לך או מה שאמרתי לי או שתהא ממלאה ומערה לאשפות יוציא ויתן כתובה. אר"י א"ש בדברים של קלון פי' שהאשה מדברת עם בעלה בשעת תשמיש (וזה ע"מ שנ"א על הנדר שנדר ע"מ שתאמר מ מלאכה וכו') ותיעבד אר"י א"ש שתמלאי ותנפצי בשעת תשמיש כדי שלא תתעבר ובמתניתא תנאה שתמלא

עין משפט נר מצוה

יז א מיי' פי"ג מהלכות אישות הלכה יא טוש"ע י"ד סימן רמ סעיף י בהג"ה:
יח ב מיי' פי"ג שם הל' יג טור י"ד סימן רלה וטוש"ע אה"ע סימן עד סעיף ו:
יט ג ד ה מיי' שם פכ"ד הל' ה וסמג שם טוש"ע י"ד סי' רלה סעיף ד:
כ ו מיי' פי"ג שם הלכה י טוש"ע שם סעיף ה:
כא ז ח מיי' פכ"ד מהל' אישות הל' יא סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' קטו סעיף ד:
כב ט מיי' פ"א מהל' איסורי ביאה הלכה כב טוש"ע שם סעיף ג:

מוסף רש"י

דספד יספדוניה. כלומר יספוד לאחרים כי היכי דיספדון ליה, והיינו והחי יתן אל לבו, שישתדל לעשות עם אחרים כדי שיהיה ועשה לו כמו כן (נדרים פג.). הוחזקה נדה בשכינותיה. שראו שכינותיה שהיה היום שהיתה מלובשת בגדי נדותה (קדושין פ.). אל תתן את פיך. בנדר, לחטיא את בשרך. לחייב את בניך (שבת לב:). על עסקי שוא. שנקרו בנדריהם דדמי לשבועה (שם). בכפיפה. בתוך קופה אחת (לקמן פו.).

תוספות רי"ד (המשך)

משה ויהודית איזה הוא דת משה מאכילתו שאינו מעושר ומשמשתו נדה ולא קוצה לה חלה ונודרת ואינה מקיימת ואיזה הוא דת יהודית יוצאה וראשה פרוע וטווה בשוק ומדברת עם כל אדם אבא שאול אומר אף המקללת יולדיו בפניו ר"ט אומר אף הקולנית איזהו קולנית כל שמדברת בתוך ביתו ושכני' שומעין את קולה: מאכילתו שאינו מעושר. היכי דמי אי דידע לפרוש ואי דלא ידע מנא ידע ל"צ דא"ל פ' תיקן לי הכרי ואזיל ושייליה ואישתכח שקרא: ומשמשתו נדה אי דידע לפרוש ואי דלא ידע לסמוך עלוה דאמר ר"ה א"ש מנין לנדה שסופרת לעצמה שנאמר וספרה לה לעצמה פי' והיא נאמן לבעלה לומר טמאה אני וטהורה אני ל"צ דא"ל חכם טהר לי את הדם ואזל ושייליה ואישתכח שקרא ואבע"א כדר"י א"ש דאמר ר"י א"ש הוחזקה נדה בשכינותיה בעלה לוקה עליה משום נדה פי' אם התרו בו לאחר שהוחזקה ומתני' משכחת לה דלאחר תשמיש הודיעוה שכינתה שהוחזקה נדה שראוה לובשת בגדי נדות ולבעלה אמרה טהורה אני: ולא קוצה לה חלה ה"ד אי דידע לפרוש אי דלא ידע מנא ידע ל"צ דא"ל פ' תיקן לי את העיסה ואזל ושייליה ואשתכח שקרא: ונודרת ואינה מקיימת דאמר מר בעון נדרים בנים מתים פי' ומתני' בשאר נדרים שא"י להוציאה בלא כתובה עליהן ואע"פ שאינו מוציאה בשביל הנדרים אם אינה מקיימת מוציאה בלא כתובה אבל ג' נדרים דתנן לקמן בפירקין

עשרה כדים מים ותערה לאשפות מפני שנראית כשוטה: אמר ר"כ המדיר את אשתו שלא תשאל ולא תשאיל נפה וכברה רחים ותנור יוציא ויתן כתובה מפני שמשיאה ש"ר בשכינותה וכן היא שנדרה שלא תשאל ולא תשאיל נפה וכברה רחים ותנור ושלא תארוג בגדים נאים לבנה תצא שלא בכתובה מפני שמשיאתו ש"ר בשכיניו. (לפי המסקנא אם נדרה היא נדרי עינוי נפש שהבעל יכול להפר כגון שנדרה שלא לטעום פרי פ' ושלא תתקשט בבושם פ' ושמע בעלה וקיים ה"ה כנותן אצבע בין שיניה כאילו הדירה הוא ויוציא ויתן כתובה. אבל אי נדרה שאר נדרים שאינם עינוי נפש כגון שלא תלך לבית אביה או שלא תלך לבית האבל או לבית המשתה או שלא תשאל ולא תשאיל נפה וכברה רחים ותנור ושלא תארוג בגדים נאים לבנה וכיוצא באלו שאין הבעל יכול להפר ה"ה נתנה אצבע בין שיניה ותצא בלא כתובה מיד ואם הנדרים בעינוי נפש כגון שאמרה תשמישך אסור עלי כקונם או יאסרו כל פירות העולם עלי כקונם אם אלך לבית אבא או לבית האבל או אם אעשה כך וכך ושמע בעלה וקיים לה יוציא ויתן כתובה דכיון דתלינהו בעינוי נפש כאילו נדרה בעינוי נפש דמי שהבעל יכול להפר): **מתני'** ואלו יוצאות שלא בכתובה העוברת על דת

אע"פ שמקיימת מוציאה בלא כתובה מפני שאומר אי אפשי באשה נדרנית א"נ יש להעמיד גם באותן ג' נדרים וטעמא דאינה מקיימתן הא לאו הכי לא מצי מפיק לה דמצי מיפר לה ואי לא מיפר לה הוא נותן אצבע בין שיניה דהא אפילו באותן ג' נדרים ונמצאו עליה נדרים תנן ומשום שאין הבעל מיפר בקודמים הא נדרה תחתיו לא משום דמצי מיפר לה ואי לא הפר לה הוא נתן אצבע בין שיניה. וק' לי בעל נמי אם נודר ואינו מקיים יוציא ויתן כתובה שקובר את בניו ועוד קובר את אשתו דכתיב ואם אין לך לשלם למה יקח משכבך מתחתיך ונ"ל דכ"ש הוא דהשתא האשה שהיא מפסדת דינה ומה שראוי לינתן לה ונשתעבד לה בעת שנשאה קנסינן לה דתצא שלא בכתובה כ"ש בעל דלא מפסיד מידי אלא מה שנשתעבד לה נותן לה דיוציא ויתן כתובה וכן נמי אם מאכילה דברים האסורים או טבל או נבילות וטריפות שתוכל אשתו לתבוע גירושין ממנו ויוציא ויתן כתובה: ואיזה דת יהודית יוצאה וראשה פרוע פי' דבר שאין בו איסור אלא שהנשים נוהגות בו דרך צניעות. ראשה פרוע דאורייתא היא דכתיב ופרע את ראש האשה ותנא דבי ר"י אזהרה לבנ"י שלא יצאו בפריעת הראש מדכתיב ופרע אלמא עד השתא לא הוי פרוע א"נ בסוטה שעושים כן כדי לנולה אלמא ניוול

קלתה שפיר דמי דת יהודית אפילו קלתה נמי אסור אמר רבי אסי אמר ר' יוחנן קלתה אין בה משום פרוע ראש הוי בה רבי זירא היכא אילימא בשוק דת יהודית היא ואלא בחצר א)אם כן לא הנחת בת לאברהם אבינו שיושבת תחת בעלה אמר אביי ואיתימא רב כהנא אמחצר לחצר ודרך מבוי: וטווה בשוק: אמר רב יהודה אמר שמואל בבמראה זרועותיה לבני אדם רב חסדא אמר אבימי בטווה גורד כנגד פניה: ומדברת עם כל אדם: אמר רב יהודה אמר שמואל דבמשחקת עם בחורים אמר רבה בר בר חנה זימנא חדא הוה קאזילנא בתריה דרב עוקבא חזיתיה להההיא ערביא דהוה יתבה קא שדיא פילכה וטווה ורד כנגד פניה כיון דחזיתינן פסיקתיה לפילכה שדיתיה אמרה לי עולם הב לי פלך אמר בה רב עוקבא מילתא מאי אמר בה רבינא אמר טווה בשוק אמר בה רבנן אמרי מדברת עם כל אדם אמר בה: אבא שאול אומר אף המקללת יולדיו בפניו: אמר רב יהודה אמר שמואל הבמקללת [א] יולידיו בפני מולידיו [ב] וסימניך 1אפרים ומנשה כראובן ושמעון יהיו לי אמר ורבה דאמרה ליה וניכליה אריא לסבא באפי בריה: רבי טרפון אומר אף הקולנית: מאי קולנית אמר רב יהודה אמר שמואל זבמשמעת קולה על עסקי תשמיש במתניתא תנא במשמשת בחצר זו ונשמע קולה בחצר אחרת וניתנייה גבי מומין במתניתין אלא מחוורתא כדשנין מעיקרא: **מתני'** גחהמקדש את האשה על מנת שאין עליה נדרים ונמצאו עליה נדרים אינה מקודשת טכנסה סתם ונמצאו עליה נדרים תצא שלא בכתובה יעל מנת שאין בה מומין ונמצאו בה מומין אינה מקודשת כנסה סתם ונמצאו בה מומין תצא שלא בכתובה לכל המומין הפוסלין בכהנים פוסלין בנשים: **גמ'** ותנן דנמי גבי קדושין כי האי גוונא הכא כתובות איצטריכא ליה תנא קדושין אטו כתובות התם קדושין אצטריכא ליה תנא כתובות האטו קדושין א"ר יוחנן משום ר"ש בן יהוצדק מבאלו נדרים אמרו שלא תאכל בשר ושלא תשתה יין ושלא תתקשט בבגדי צבעונים תניא נמי הכי יבאלו נדרים אמרו דברים שיש בהן עינוי נפש שלא תאכל בשר ושלא תשתה יין ושלא תתקשט בבגדי צבעונין הוי בה רב פפא אהייא אילימא ארישא כיון דקא קפיד אפילו כל מילי נמי אלא אסיפא רב אשי אמר לעולם ארישא ומידי דקפדי בה אינשי הוה קפידיה קפידא מידי דלא קפדי בה אינשי לא הוי קפידיה קפידא זאיתמר קידשה על תנאי וכנסה סתם רב אמר נצריכה הימנו גט ושמואל אמר אינה צריכה הימנו גט אמר אביי לא

רש"י

קלתה. סל שיש לו מלמטה בית קבול להולמו בראשו ובית קיבול מלמעלה לתת בו פלך ופשתן: הוי. לשון מקשה: א"כ. דבחצר יש בה משום פריעה: ודרך מבוי. דלא שכיחי רבים: בטווה ורד כנגד פניה. טווה בכפה על ירכה וחוט מתרדד כנגד פניה של מטה: שדיתיה. השליכתהו: במקללת יולידיו בפני מולידיו. כלומר בפניו דמתני' לא תימא לפניו ממש אלא אפילו מקללת אביו של בעל בפני בנו של בעל: וסימניך אפרים ומנשה וגו'. ופסוק זה יהא לך סימן על משנתינו לזכור על ידו דבפניו דמתני' [לא תימא בפניו ממש אלא] בפני בנו קאמר והוי כאילו בפניו: אפרים ומנשה וגו'. בני בניו כבניו: אמר רבה. לפרושי מילתיה דר"י כגון דאמרה ניכליה אריא לסבא. חמיה: באפי בריה. בפני בנו של בעל אומרת כן: על עסקי תשמיש. כשמדבר עמה על עסקי עונה מריבה עמו ומשמעת לשכניו והוא בוש בדבר: ונשמע קולה. שתשמיש קשה לה וצועקת: גבי מומין. בשילהי פירקין(ח): מתני' כנסה סתם. בגמ' מפרש אי קאי ארישא אהך דקידשה על תנאי או מילתא באפי נפשה: מומין הפוסלין בכהנים. בבכורות(ט) קתני להו: גמ' כי האי גוונא. משנה זו שנויה בקדושין בפרק האיש מקדש ומאי שנא דסתמה רבי תרי זימני: הכא. דמכילתין דהכא בכתובות קאי איצטריך ליה למיתנייה משום כתובות כדקתני סיפא תצא שלא בכתובה: תנא קדושין. רישא דמתניתין אינה מקודשת: אטו כתובות. איידי דנקטה משום כתובות: שלא תאכל בשר. דהוי עינוי נפש ומתגנה עליו: ארישא. דאתני בהדה: אסיפא. וקסבר סיפא דמתני' מילתא באפי נפשה וקידשה סתם וכנסה סתם קאמר: קידשה על תנאי. שאין עליה נדרים: לא

תוספות

בטווה ורד כנגד פניה. ר"ח פי' טווה ורד למר אדום היא טווה שיפול על פניה מזהרוריתו וזהו עזות מצח ופריצות: [שייך לעיל] **ואלא** בחצר. פי' אפי' בלא קלתה נמי אין בה משום פריעת ראש שא"כ לא הנחת בת לאברהם אבינו: **יולידיו** בפני מולידיו. לא מבעיא בפני בעל כדקתני במתני' אלא בפני מולידיו דהיינו בניו של בעל לא תקלל אביו של בעל בפניהם וי"מ יולידיו בפני מולידיו זקנו של בעל בפני הבעל כי היכי דניהוי דווקא בפניו דמתני' ולא היא דהא מפרש רבה דאמרה ניכליה אריא לסבא באפי בריה משמע בריה דבעל: **על** מנת שאין עליה נדרים כו'. תימה לר"י מאי איריא על מנת אפי' בסתם נמי דהא בפ' אע"פ (לעיל דף נז:) גזרינן שלא תאכל ארוסה בת ישראל בתרומה גזירה משום סימפון וי"ל דלרב דאמר בגמ' קידשה על תנאי וכנסה סתם צריכה הימנו גט נקט קידשה על תנאי משום סיפא לאשמועינן דאע"ג דקידשה על תנאי בעיא גט ולשמואל נמי נקט ע"מ למימרא דבכל ענין אינה מקודשת אפי' כנסה אח"כ סתם כדאמרינן בגמרא ועי"ל דנהי דשייך בה סימפון אפי' בקידשה סתם ולא תאכל בתרומה מ"מ צריכה גט מדרבנן או מדאורייתא מספק ומיהו כתובה לית לה לכ"ע אפילו קידשה סתם כדתניא לעיל ואם אמר אי אפשי באשה נדרנית תצא שלא בכתובה ואפי' מאן דפליג לא פליג אלא משום דקסבר הוא נתן אצבע בין שיניה הא לאו הכי מודה דאין לה כתובה והא דנקט במתני' וכנסה ה"ה אפי' לא כנסה בעיא גט אלא נקט כנסה דאפ"ה לית לה כתובה ולרב דמוקי לה סיפא בקידשה על תנאי וכנסה סתם ה"ה דאפי' קידשה סתם וכנסה סתם תצא שלא בכתובה אלא נקט קידשה על תנאי לאשמועינן דאפי' הכי כתובה הוא דלא בעיא הא גיטא בעיא וא"ת לפי מאי דפרישית דקידשה סתם צריכה גט מאי שנא דבנמצאת איילונית אינה צריכה גט דתנן בריש יבמות (דף ב: ושם) וכולן שנמצאו אילונית צרותיהם מותרות משמע דאפי' מדרבנן לא בעיא גט דאי בעיא גט אפי' מדרבנן לא היתה צרתה מותרת אלא חולצת ולא מתייבמת מידי דהוה אכל היכולה למאן ולא מיאנה דצרתה חולצת ולא מתייבמת וצריך לחלק בין מום דאילונית לשאר מומין והא דמשמע בהשולח (גיטין דף מו: ושם) דאיילונית צריכה גט דתנן המוציא אשתו משום אילונית לא יחזיר וטעמא משום קלקולא ואם לא היתה צריכה גט מה מועיל מה שאמרו לא יחזיר הא מקולקלת היא אם הוציאה בלא גט התם מיירי בספק איילונית שלא היה להם כח לברר אם הם סימנין גמורים אם לאו הלכך צריכה גט מספק ומ"מ אין לה כתובה דמספיקא לא מפקינן ממונא תדע דאי בודאי אילונית איירי היאך יכול לקלקלה דלעולם לא יהיו לה בנים דודאי אילונית אין לה רפואה דהא יוצאה בלא חליצה ואם היה לה רפואה היתה צריכה חליצה כמו סריס חמה דתנן בהערל (יבמות דף עט: ושם) דחולץ וחולצין לאשתו שכן מתרפאין באלכסנדריא של מצרים והא דתנן לקמן (דף ק:) הממאנת והשניה והאיילונית אין להן לא כתובה כו' ואית לן למידק כתובה הוא דלא בעיא הא גיטא בעיא כדדייק בגמרא אמתני' דהכא איכא למימר דמשום שניה נקט אין לה כתובה לדקדק הא גיטא בעיא דהא ע"כ ממאנת לא בעיא גט ועי"ל דהא דדייק בגמרא כתובה הוא דלא בעיא כו' היינו משום דקתני ברישא אינה מקודשת וסיפא נקט תצא שלא בכתובה ועוד דאמתני' שייך לדקדק דגיטא בעיא מדלא נקט אינה צריכה גט דהוה שמעינן דכ"ש דאין לה כתובה אבל התם קתני לא כתובה ולא פירות ולא בלאות ואי הוה תני אינה צריכה גט לא הוה שמעינן מינה דאין לה לא פירות ולא בלאות להכי ליכא למידק התם הא גיטא בעיא: **אלא** אסיפא. וסבר רב פפא כשמואל דמוקי סיפא בקידשה סתם וכנסה סתם: **ומידי** דקפדי אינשי הוי קפידא. נראה דהיינו כשהכניסה סתם על מנת שאין עליה נדרים ולא פי' איזה נדר דהשתא קאמר רב אשי דלא קפדי אינשי לא הוי קפידה קפידא אבל אם פירש בהדיא ע"מ שאין עליך נדר זה ודאי יכול להתנות בכל נדרים אפי' לא קפדי בהו אינשי: לא

עין משפט נר מצוה

כג א ב ג ד ה ו ז מיי' פכ"ד מהל' אישות הלכה יא טור שו"ע אה"ע סי' קטו סעיף ד:
כד ח מיי' פ"ז מהל' אישות הל' ו סמג עשין מח טוש"ע שם סי' לט סעי' א:
כה ט מיי' פכ"ה שם הלכה א סמג שם טוש"ע שם סימן קיז סעיף ג:
כו י מיי' פ"ז שם הל' ז סמג שם טוש"ע שם סימן לט סעיף ג:
כז כ מיי' פכ"ה שם הל' ב סמג שם טוש"ע שם סימן קיז סעיף ד:
כח ל מיי' פ"ז שם הלכה ז סמג שם טוש"ע שם סימן לט סעיף ד:
כט מ מיי' שם הלכה ו טוש"ע שם סעיף א:
ל נ מיי' שם הלכה כג וסמג שם טוש"ע שם סימן לח סעיף לה [וברב אלפס עוד בקדושין פ"ב דף רכט:]:

תוספות רי"ד

הוא לאשה לצאת בפריעת הראש. אר"י א"ש דאורייתא קלתה על ראשה שפיר דמי ודת יהודית בקלתה נמי אסור. אר"א אר"י קלתה אין בה משום פריעת הראש הוי בה ר"ז היכא אילימא בשוק דת יהודית הוא אלא בחצר א"כ לא הנחת בת לאברהם אבינו שיושבת תחת בעלה אמר אביי ואיתימא ר"כ מחצר לחצר דרך מבוי פי' מבוי דלא שכיח בי' בני ר"ה: וטווה בשוק אר"י א"ש במגלה זרועותיה לבני אדם ר"ח אמר אבימי בטווה ויורד כנגד פניה פי' החוט יורד כנגד פניה של מטה והוא פריצות לעשות כן בפני בני אדם: ומדברת עם כל אדם אר"י א"ש במשחקת עם הבחורים. והמקללת יולדיו בפניו אר"י א"ש במקללת יולדיו בפני מולידיו ה"ד א"ר נכלי' ארי' לסבא באפי ברי' פי' יולדיו קורא הזקן דהיינו חמיה ומקללתו בפני בן בעלה כדכתיב ומולדתך אשר הולדת אחריהם פי' כולי האי דייק שמואל מדקתני יולדיו דאי בפניו אבעל קאי הול"ל במקללת אביו בפניו אמאי תני יולדיו דמשמע זקינו א"ו האי בפניו לא אבעל קאי [אלא] שקללה אבי הבעל שילדו בפני בנו של בעל שאבי הבעל הוא זקינו וכ"ש אם קללתו בפני הבעל שיוציא: ר"ט אומר אף הקולנית איזהו קולנית אר"י א"ש במשמעת קולה על עסקי תשמיש פי' מסרבת בו ואינה מתרצה להזקק לו. גרסי' בסוטה בפ' ארוסה איבעיא להו עוברת על דת צריכה התראה להפסידה כתובה או לא אר"ח מסורא ת"ש ואלו שב"ד מתנין להן מי שנתחרש בעלה או שנשתטה או שהיה חבוש בבית האסורים ולא להשקותה אמרו אלא לפוסלה מכתובתה ש"מ צריכה התראה להפסיד כתובתה ש"מ. (והרב אומר שאם התרה בה ועכבה על התראתו ורוצה למחול לה בעלה ולקיימה

מסורת הש"ס

א) [גיטין פט.], ב) ס"א רבא, ג) קדושין נ., ד) שם, ה) אטו קדושין דברים שיש בהם עינוי נפש אר"י כל"ל. רש"ל, ו) [תוספתא פ"ז], ז) יבמות קי., ח) [דף עה.], ט) [דף מג.],

תורה אור השלם

1. וְעַתָּה שְׁנֵי בָנֶיךָ הַנּוֹלָדִים לְךָ בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם עַד בֹּאִי אֵלֶיךָ מִצְרַיְמָה לִי הֵם אֶפְרַיִם וּמְנַשֶּׁה כִּרְאוּבֵן וְשִׁמְעוֹן יִהְיוּ לִי: בראשית מח ה

הגהות הגר"א

[א] גמ' יולידיו בפני מולידיו. נ"ל יולדיו בפני מולדיו: [ב] שם וסימניך אפרים כו'. נ"ב ג' הרי"ף ורא"ש שנאמר ומולדתך אשר הולדת כו' (ועמ"ש רבינו באה"ע סימן קט"ו ס"ק י"ג):

מוסף רש"י

כנסה סתם ונמצאו עליה נדרים תצא שלא בכתובה. דאמר אי אפשי באשה נדרנית, אבל גיטא בעיא מדרבנן מספיקא כיון דלא פריש דלמא דעתיה נמי אנדרנית (קדושין נ.). **תנא קדושין.** המקדש אינה מקודשת, **אטו כתובות.** דבעי למיתני בסיפא כנסה סתם תצא בלא כתובה (שם). **תנא כתובות אטו קדושין.** תנא דין כתובה אטו דין קדושין (שם). **קידשה על תנאי.** שאין עליה נדרים או מומין, **וכנסה סתם.** ואחר כך נמצאו עליה נדרים, **רב אמר צריכה הימנו גט.** דיהא לשם קידושין הוא, דיודע היה שאין קידושין הראשונים כלום (יבמות קי.).

תוספות רי"ד (המשך)

בכהנים פוסלין בנשים. ותנן נמי גבי קדושין כה"ג הכא כתובה איצטריך ליה תנא קדושין אטו כתובה והתם קדושין איצטריך ליה תנא כתובה אטו קדושין פי' רישא מיירי בקדושין וסיפא בכתובה: אר"י משום ר"ש בן יהוצדק באלו נדרים אמרו שלא תאכל בשר ולא תשתה יין ולא תתקשט בבגדי צבעונין ותנ"ה באלו נדרים. הוי בה ר"פ אהייא אילימא ארישא כיון דקא קפיד אפילו כל מילי נמי פי' כיון דקפיד ואתני בהדה ע"מ שאין עליה נדרים אפילו שאר נדרים אם ימצאו עליה אינה מקודשת אלא אסיפא פי' דקתני כנסה סתם וקסבר ר"פ דסיפא דמילתא באפי נפשה היא וקדשה סתם וכנסה סתם קאמר וכיון דקדשה וכנסה סתם דוקא בג' נדרים קפיד ותצא שלא בכתובה אבל בשאר נדרים א"י להוציאה שלא בכתובה (ע"א) [רב אשי אמר] לעולם ארישא ומידי דקפדי אינשי הוי קפידה מידי דלא קפדי ביה אינשי לא הוי קפידה

א) הרשות בידו דומיא דסוטה שאם רוצה למחול על קנויו קודם סתירה הרשות בידו) ירושלמי נשים שאמרו חכמים יוצאין בלא כתובה צריכות התראה ואם לא התרה בהן יוציא ויתן כתובה ולא מנה ומאתים אלא אפילו כ' אלף זוז מאבדת הכל ונוטלת בלאותי' שבפני' ויוצאת: מתני' המקדש את האשה ע"מ שאין עליה נדרים ונמצאו עליה נדרים ב) תצא שלא בכתובה ע"מ שאין עליה מומין ונמצאו עליה מומין אינה מקודשת כנסה סתם ונמצאו עליה מומין תצא שלא בכתובה שכל המומין הפוסלין

קפידא פי' אע"פ שהתנה עמה אנן סהדי דלא (קפידא אלא ממון) [קפיד אלא במאן] דקפדי אינשי וכ"ש בסיפא דלא קפיד אלא אמאן דקפדי אינשי והלכך אע"פ שהתנה עמה שאין עליה נדרים ואין יכול לומר אלא על אותן נדרים שהוא קפיד עליהן: קידשה על תנאי וכנסה סתם רב אמר צריכה ממנו גט ושמואל אמר א"צ הימנו גט שכל הבועל ע"ד תנאו הראשון הוא בועל

א) לכאורה צ"ע הא דין זה הוא איבעיא ולא איפשיטא בסוטה (כ"ה) ואולי דכוונתו כיון דקיי"ל גבי קינוי דיכול למחול ה"ה הכא. ועי' תוס' שם ד"ה ש"מ. ב) צ"ל אינה מקודשת כנסה סתם ונמצאו עליה נדרים תצא שלא בכתובה.